

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

Sectio I. An Deus sit immensus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

SECTIO I.

An Deus sit immensus?

Concilium
Lateran.

Baruch

Auctor li-
bri de Mun-
do ad Ale-
xandrum.Augustinus
Eugubinus.

I. **A**FFIRMANS cōclusio est expressē de-
finita in Concilio Lateran. sub Inno-
centio III. *Firmiter, inquit, credimus, quod
unus solus est verus Deus, aternus, immēsus, &c.*
Et constat apertis scripturæ testimonijs, suffi-
ciat vnum Baruch 3. *Magnus est, & non ha-
bet finem, excelsus & immensus.* Contra quam
veritatem opinatus est Auctor de Mundo ad
Alexandrum: quem librum propterea Peri-
paterici negant esse Aristotelis. Fuere & alij
Philosophi atque hæretici, quos sequutus est
Augustinus Eugubinus Catholicus in Plal.
138. Dupliciter autem potest hæc veritas de-
monstrari a priori, & a posteriori. In hac se-
ctione demonstrabimus illam a priori, in se-
quenti verò a posteriori.

2. A PRIORI illam sic demonstro primò.
Ex attributo immutabilitatis. Deus est im-
mutabilis: ergo immensus. Consequentiam
probo, quia si Deus non esset immensus, pos-
set esse aliqua creatura distans, ergo posset ab
ea fieri indistans: ergo mutabilis. Antecedens
constat, quia immensitas est perfectio per
quam Deus à nulla creatura, vel loco distare
potest: ergo si non esset immensus posset a b
aliqua creatura, aut loco distare. Prior conse-
quentia probatur, nam posita hac imperfec-
tione, quòd Deus distaret à creatura, maior
esset perfectio, ut ad eam posset, quàm non
posset accedere, ut patet de creaturis spiritua-
libus, quarum limitatione locabilitatis posita,
maior perfectio in illis est, ut possint, quàm ut
non possint ad loca distantia accedere. Deo
autem concedendum esset id, quod maioris
esset perfectionis, etiam aliqua imperfectione
posita. Dices, diuersam esse rationem de crea-
turis & Deo: nam, quia vna creatura perfici-
tur ab alia, maior perfectio est posse, quàm nō
posse ad distantes accedere: contrà verò, quia
Deus à nulla creatura perficitur, nō esset ma-
ior perfectio posse, quàm non posse ad distan-
tes accedere. Sed contrà, quia licet Deus non
perficeretur à creaturis, atque adeo accessus
ad eas, nō esset in Deo maior perfectio, quàm
non accessus, posse tamen accedere maior foret
perfectio, quàm non posse: sicut licet non
perficiatur productione creaturarum, tamen
posse illas producere maior est perfectio,
quàm non posse.

3. Posterior verò consequentia ostenditur,
quia non posset Deus ex distante, fieri indi-
stans & loco præsens, nisi per aliquam muta-
tionem sui: implicat namque subiectū trans-
ire de contradictorio in contradictorium, si-
ne aliqua mutatione alicuius extremi: sed
nulla fieret mutatio in loco, si Deus ex non
præsentē fieret præsens: ergo necessariò debe-
ret fieri in Deo: atque adeo Deus esset muta-
bilis secundum locum. Minor patet, quia sup-

ponimus Deum moueri ad locum, non locum
ad Deum: ac proinde mutatio nō fieret in lo-
co, sed in Deo. Dices: Deus ex non creatore
fit creator, nulla mutatione sui: ergo ex non
præsentē præsens. Resp. Distinguendo con-
sequens: etenim si Deus fiat ex non præsentē
præsens, per productionem loci, verum est;
quia tunc transitus ex non præsentē in præ-
sentem fit per mutationem termini; Secus, si
fieret ex non præsentē præsens, per mutatio-
nem ipsius ad locum, quia tunc mutatio non
fieret in loco, sed in subiecto mouente se ad
locum.

4. Secundò, probo ex infinitate, & illimi-
tatione Dei, hoc pacto: Deus est infinitus &
illimitatus in sua essentia; ergo & in quauis
perfectione sibi intrinseca; ergo & in hac per-
fectione coexistendi spatio infinito. ergo est
immensus. Hæc vltima consequentia patet,
quia immensitas est perfectio, per quam Deus
est aptus coexistere infinito spatio. Antece-
dens constat ex ipso conceptu essentiali Dei-
tatis, quæ est ipsum esse infinitum & intermi-
natum in tota latitudine essendi. Prima con-
sequentia probatur, quia si aliqua perfectio
diuina non esset infinita & illimitata, Deus
non esset infinitus & illimitatus in totalati-
tudine essendi; quia, cum quolibet perfectio
dicat aliquod esse, si aliqua perfectio in Deo
foret limitata, non esset Deus in totalati-
tudine essendi illimitatus, siquidem non esset
illimitatus in hac perfectione. Secunda con-
sequentia elucet, cum non minùs hæc sit in-
trinseca perfectio Dei, quàm reliquæ; nec mi-
nùs hæc, quàm reliquæ, fundetur in ipsa es-
sentia infinita & illimitata Dei. Quare sicut
Deus est illimitatus in eternitate, in omnipo-
tentia, & in reliquis perfectionibus sibi in-
trinscicis, ita & in hac, coexistendi spatio.

5. Confirmatur: Nam quælibet perfectio,
quæ in causa continetur formaliter, & com-
municabilis est effectui sine certo limite, de-
bet in causa necessariò esse infinita: atqui vir-
tualis quantitas, per quā Deus aptus est coex-
istere spatio, formaliter continetur in Deo, &
communicabilis est creaturæ sine certo limi-
te: ergo debet in Deo necessariò esse infini-
ta. Maior constat, quia, quando causa con-
tinet perfectionem formaliter, non posset il-
lam maiorem & maiorem effectui comuni-
care, quin tandem perueniret ad certum ter-
minum, quo maiorem communicare non
posset, nisi illam contineret actu infinitam.
Minor quoad priorem partem probatur, quia
virtualis quantitas coexistendi spatio non est
in Deo eminenter, sed formaliter; formaliter
enim Deus per suam propriam substantiam
spatium replet, iuxta illud Ieremiæ 23. *Nun-
quid non calum & terram ego impleo?* sicut et-
iam formaliter Deus per suum proprium ef-
fe occupat tempus eique interruptè coexi-
stit.

Ieremias.

6. Quoad posteriorem verò partem o-
stendo, quia non implicat dato quolibet An-
gelo, cum determinata sphaera virtualis quan-
tatis, in ordine ad spatium dari aliū & alium

cum sphaera virtualis quantitatis maioris & maioris sine termino. Igitur communicabilis est haec perfectio creaturae, sine certo limite; & consequenter in Deo necessario debet esse infinita: alioqui cum perveniretur ad eum terminum, in quo illa in Deo contineretur, non posset maior produci, quia non potest causa producere perfectiorem effectum, quam ipsa contineat in se. Antecedens probatur, quia nulla est implicancia, quin dato quolibet Angelo, perfectior creari possit cum ampliori sphaera, virtualis quantitatis in ordine ad locum.

7. Ex dictis deducitur primò immensitatem, etsi vi nominis importet negationem mensurae, re tamen ipsa significare perfectionem positivam, importat enim perfectionem secundum quam Deus aptus est coexistere omni loco: quae perfectio sicut in creaturis est quid positivum, ita & in Deo.

8. Deducitur secundò: Deum non modò actu esse praesentem rebus omnibus creatis, sed etià actu fieri posse praesentem quibuscunque alijs, etiam infinitis, si crearetur, sine vlla mutatione sui; patet, quia Deus est in rebus, ratione suae immensitatis; atqui ipsius immensitas non habet limitem; ergo ratione ipsius immensitatis non modò actu est in rebus omnibus creatis, sed fieri posset in infinitis, si crearentur. Confirmatur: Nam si Deus ante mundum conditum creasset angelum tantae extensionis localis, quantae est mundus ipse, per novam creationem mundi, angelus actu factus fuisset praesens toti mundo, sine vlla mutatione sui. Ergo à fortiori Deus, cum sit infinitus & immensae extensionis, quantitativè virtualis, fieri potest actu praesens infinitis mundis, sine vlla mutatione sui.

9. Deducitur tertio discrimen inter immensitatem & praesentiam Dei; primò, quia illa competit Deo ex eternitate; haec ex tempore. Secundò, quia illa est perfectio necessaria, haec libera, quae potuit in Deo non esse, si nullas produxisset creaturas. Tertio, quia illa est fundamentum huius. Probo primum discrimen, quia immensitas dicit infinitam extensionem seu quantitatem virtuales substantiae divinae, ratione cuius Deus aptus est coexistere infinitis locis; sed hanc Deus habuit ex ipsa aeternitate. Praesentia verò, supra hanc virtuales quantitatem substantiae divinae, addit connotationem seu respectum rationis ad res & loca actu existentia, quae Deus non solum efficienter per suam actionem, sed etiam formaliter per suammet substantiam intimè replet. Secundum discrimen deducitur ex primo, quia si praesentia addit connotationem seu respectum rationis ad creaturas actu existentes, potuit in Deo non esse: tamen si rebus actu existentibus, talis praesentia non poterit in Deo non esse: quia posito termino Deus ratione suae immensitatis necessario illi coexistit, per intimam praesentiam suae substantiae. Tertium ostendo, nam connotatio seu respectus ad res & loca actu existentia immediatè fundatur in immensitate divina; fundatur enim in substantia Dei, quatenus continet virtuales

quantitates. An autem ad complendam praesentiam Dei in rebus, requiratur actio Dei circa res, non modò ut conditio, faciens terminum actu existentem, verum etiam ut ratio formaliter completiva praesentiae, qua Deus virtuali quodam contactu res ipsas contingit, pendet ex ea quaestione, an substantia spiritualis sit in loco formaliter & completè per substantiam, an per operationem, de qua in materia de Angelis tomo sequenti.

SECTIO II.

An praesentia Dei in rebus evidenter colligatur ex operatione ipsius in res omnes.

10. **H**ACTENUS probauimus immensitatem Dei ex attributo immutabilitatis, & infinitatis, superest, ut illam probemus à posteriori ex operatione, quam Deus exercet in res omnes creatas. Cardo autem praesentis controuersiae est, an ex operatione Dei, immediatè & evidenter colligatur ipsius praesentia in rebus omnibus.

11. **P**RIMA sententia affirmat. Est Alensis 1. p. q. 9. memb. 2. S. Th. 1. p. q. 8. ar. 1. & 3. contra Gentes c. 68. Caiet. & Ferrar. ipsdem locis, Henrici in summa a. 30. q. 5. Bonau. in 1. dist. 37. 1. p. dist. ar. 1. q. 1. Rich. a. 1. q. 1. Duran. q. 1. Aureoli a. 2. proposit. 3. & 4. Arg. a. 1. & 2. Capreol. q. 1. a. 1. & 3. Marlij q. 39. a. 2. Palatij Disp. 1. Banes 1. p. q. 8. a. 1. Molinæ d. 2. Zumel q. 1. Suar. in Metaph. d. 30. sect. 6. Gillij l. 2. tr. 9. a. c. 3. Fundatur haec sententia in illo principio Aristot. 7. Physic. text. 10. 11. & 12. *quod agens & passum debeant esse simul.* Sed Deus per conseruationem est intimum agens omnium creaturarum: ergo debet esse praesens in omnibus creaturis. Rectè igitur ex operatione Dei in creaturas colligitur ipsius praesentia ad easdem creaturas.

12. Quod si quis objiciat: Ex praecisa operatione agentis ad passum, non colligi praesentiam agentis intra ipsas intimas partes passum: qualem praesentiam concedere debemus Deo in ordine ad creaturas: siquidè experientia constat, agens corporeum, dum agit in passum corporeum, non fieri praesens intra intimas partes ipsius, sed tantum ad extimas partes, cum tamen eius actio pertingat usque ad intimas partes passum. Respondent assignando disparitatem inter Deum & agens creatum: quoniam agens creatum potest agere media virtute à se distincta, quam diffundit usque ad intimas partes passum: Deus autem, cum debeat ad omnem effectum immediatè concurrere, non potest virtute à se distincta, sed per seipsū immediatè agere; atque adeo ex ipsius operatione in creaturas, rectè colligi intimam praesentiam eiusdem ad omnes creaturas. Est talis praesentia non colligatur ex operatione agentis creati ad passum.

13. Confirmatur: quoniam in qualibet re creata est aliquid quod produci & conseruari non potest, nisi à solo Deo, ac proinde quae-

Alensis.
S. Thomas.
Caietanus.
Ferrariensis.
Henricus.
Bonauent.
Richardus.
Durandus.
Aureolus.
Argentinus.
Capreolus.
Marfilus.
Palatinus.
Bannes.
Molina.
Zumel.
Suarez.
Gillius.
Aristoteles.

libet